

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ
ЗЛОЧИННОСТІ ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ОСІБ, ЗВІЛЬНЕНИХ З МІСЦЬ ОБМЕЖЕННЯ АБО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Монографія

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора,
академіка НАПрН України В. І. Борисова,
доктора юридичних наук, професора А. Х. Степанюка

Київ
Редакція журналу «Право України»
Харків
«Право»
2013

УДК 343.13(477)
ББК 67.9(4УКР)311
Т33

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (протокол № 7 від 19 вересня 2012 р.)*

Рецензенти

С. Ю. Лукашевич, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого»

А. П. Мукшменко, кандидат юридичних наук, голова правління Всеукраїнської громадської організації «Всеукраїнський центр правової допомоги “Громадський захисник”»

Колектив авторів

В. І. Борисов, д-р юрид. наук, проф., академік НАПрН України — загальна редакція; розд. 2 (у співавт. з І. С. Яковець та А. Х. Степанюком); **А. Х. Степанюк**, д-р юрид. наук, проф. — передмова, загальна редакція; розд. 2 (у співавт. з В. І. Борисовим та І. С. Яковець); **В. С. Батиргарєєва**, д-р юрид. наук, старш. наук. співроб. — передмова, загальна редакція; розд. 7 (у співавт. з О. І. Опанасенковим); розд. 8 (у співавт. з І. С. Михалко); **І. С. Яковець**, канд. юрид. наук, старш. наук. співроб. — розд. 2 (у співавт. з В. І. Борисовим та А. Х. Степанюком); розд. 3 (у співавт. з В. О. Човганом); розд. 4 (у співавт. з В. О. Човганом та К. А. Автуховим); розділи 5, 6; **В. О. Човган** — розд. 3 (у співавт. з І. С. Яковець); розд. 4 (у співавт. з І. С. Яковець та К. А. Автуховим); **О. В. Лисодєд**, канд. юрид. наук, доц. — розд. 1; **І. С. Михалко**, молодш. наук. співроб. — розд. 8 (у співавт. з В. С. Батиргарєєвою); **О. І. Опанасенков**, молодш. наук. співроб. — розд. 7 (у співавт. з В. С. Батиргарєєвою); **К. А. Автухов**, канд. юрид. наук, молодш. наук. співроб. — розд. 4 (у співавт. з В. О. Човганом та І. С. Яковець)

Т33 **Теоретичні та прикладні проблеми соціальної адаптації осіб, звільнених з місць обмеження або позбавлення волі** : монографія / В. І. Борисов, А. Х. Степанюк, В. С. Батиргарєєва [та ін.] ; за заг. ред. В. І. Борисова, А. Х. Степанюка. — К. : Ред. журн. «Право України» ; Х. : Право, 2013. — 152 с. — (Наук. зб. «Академічні правові дослідження». Дод. до юрид. журн. «Право України» ; вип. 17).

ISBN 978-966-458-496-5

Монографію підготовлено у межах наукової праці «Дослідження теоретичних та практичних проблем соціальної адаптації осіб, звільнених із місць позбавлення волі (на виконання Плану заходів щодо реалізації Концепції соціальної адаптації осіб, які відбували покарання у виді позбавлення волі на певний строк, до 2015 року)». У ній розглянуто теоретичні та прикладні проблеми соціальної адаптації осіб, звільнених з місць обмеження і позбавлення волі. Наведено авторські бачення співвідношення соціальної адаптації та ресоціалізації засуджених, нормативного регулювання процесу соціальної адаптації, зарубіжні підходи до розуміння та розмежування понять «реінтеграція», «ресоціалізація» засуджених. Розглянуто міжнародну практику здійснення реінтеграційної політики і сучасний стан процесу реінтеграції осіб, які відбували покарання. Висвітлено проблеми ставлення законослужняного суспільства до можливостей соціальної адаптації, ефективної організації процесу підготовки засуджених до звільнення та соціального патронажу колишніх засуджених.

Для працівників органів і установ виконання покарань, учених у галузі наук кримінального циклу, аспірантів, студентів юридичних вищих навчальних закладів та всіх, хто цікавиться питаннями виконання кримінальних покарань.

УДК 343.13(477)
ББК 67.9(4УКР)311+67.311

ISBN 978-966-458-496-5

© В. І. Борисов, А. Х. Степанюк, В. С. Батиргарєєва та ін., 2013
© Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, 2013
© Редакція журналу «Право України», 2013
© «Право», 2013

Зміст

Перелік умовних скорочень	4
Передмова	5
РОЗДІЛ 1	
Нормативне регулювання процесу соціальної адаптації осіб, які відбувають чи відбули покарання у місцях позбавлення волі.....	7
РОЗДІЛ 2	
Співвідношення соціальної адаптації і ресоціалізації засуджених та осіб, звільнених із місць позбавлення волі	21
РОЗДІЛ 3	
Зарубіжні підходи до розуміння та розмежування понять «реінтеграція» і «ресоціалізація» засуджених.....	38
РОЗДІЛ 4	
Міжнародна практика здійснення реінтеграційної політики	58
РОЗДІЛ 5	
Сучасний стан процесу реінтеграції в суспільство осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк в Україні.....	79
РОЗДІЛ 6	
Ставлення законослухняного суспільства та правопорушників до можливості соціальної адаптації колишніх засуджених	88
РОЗДІЛ 7	
Сучасна організація процесу підготовки засуджених до звільнення як передумова успішної соціальної адаптації звільнених	98
РОЗДІЛ 8	
Соціальний патронаж осіб, звільнених з місць обмеження волі та позбавлення волі	127